

Začenjajo se devetdeseta leta...

Propad komunistične ideologije tako na Vzhodu kot pri nas je prinesel kopico novih vprašanj, s katerimi se bomo morali v bodoče soočiti prav mi, pripadniki mlajše generacije. Končuje se več kot sedemdesetletna doba borbe proti t.i. »rdeči nevarnosti«: kaj sedaj, ko ta »sovražnik« izginja? Propadle bodo tudi politične usmeritve, ki so slovele izključno na ostrom protikomunizmu, ki se prav zadnje čase izkazuje za sterilnega, saj je bil izključno usmerjen »proti« nečemu, ne pa »za« nekaj in bil tako samemu sebi namen. Preživela bo samo tista politika, ki bo imela svoj jasno načrtani program.

Kljub temu da je »ideološka nevarnost« mimo, pa obstaja vrsta drugih vprašanj, ki so bila potisnjena v ozadja s strani ideoloških bojev in ki so se med tem časom tako močno razvila, da nekatera izmed njih danes celo ogrožajo sam obstoj življenja na Zemlji: onesnaženost, ki vodi v veliko ekološko katastrofo, mamila ki so postala največji socialni problem današnjega časa, nove ali na novo odkrite bolezni (npr. AIDS), razizem, ki zadnje čase nenehno napreduje prav v Evropi. To so vprašanja, s katerimi se bodo morali soočiti politiki, znanstveniki, zdravniki in časnikarji začetka tretjega tisočletja, torej pripadniki naše generacije.

Ti problemi bodo sedaj prišli na površje z vso silo, saj so predolgo tičali v pozabi. Takšna je namreč dediščina prejšnje generacije in takšno jo moramo tudi sprejeti. Zato se moramo čimbolje pripraviti na desetletje, ki se letos začne, saj se bomo prav v teh devetdesetih letih priklopili do tistih mest in vlog, ki jih bomo v življenju imeli. Samo tako bomo lahko zares postali subjekt.

KLUB

Urejata Tatjana Dolhar in Marija Mamolo

Delovanje SKK

16. decembra 1989 je bil gost SKK pisatelj Alojz Rebula, ki je med mladimi še posebno priljubljen. Spremljala ga je prof. Diomira Fabjan Bajc, ki je lani predstavila pisatelja Rebulo članom SKK. Tokratno srečanje s pisateljem je klub organiziral ob priliki predstavitve knjižice o pisatelju, ki jo je izdal SKK. Klubovcem se je zdelo primerno objaviti pogovor s pisateljem, ki je bil gost v klubu 26. novembra 1988, saj lahko iz pogovora z njim vsakdo odkrije in bolje spozna pisatelja Alojza Rebulo. V knjižici je prisotna tudi pregledna analiza Rebulovega pisateljskega opusa, ki nam jo je na lanskem srečanju prikazala prof. Diomira Fabjan Bajc. Ob prisotnosti lepega števila višješolcev in nekaterih akademikov je naša mentorica prof. Lučka Susič predstavila skupaj s knjižico o Alojzu Rebuli še njegov zadnji roman Jutri čez Jordan, ki je izšel lani. Snov za roman je vzeta iz Svetega pisma in opisuje judovski pohod iz suženjstva v Egiptu, ki je trajalo 40 let, v obljubljeni kanaansko deželo. Sledil je

kratek recital, v katerem so člani SKK prebrali nekaj odlomkov iz romana Jutri čez Jordan. Vredno je omeniti tudi letošnji pogovor z Alojzom Rebulo. Najbolj živahni z vprašanji so bili seveda klasiki, ki so želeli odkriti v pisatelju ne le pedagoga, ampak tudi literarnega ustvarjalca. Pisatelj je tako priljubljen med svojimi dijaki, da ga je na večeru nekdo celo vprašal, če mu je kaj žal, da je zapustil šolo. Vprašanja so bila večkrat tesno povezana s šolskim okoljem, saj je prav tam pisatelj kot profesor preživel velik del svojega življenja.

Pred božičnimi prazniki je klub organiziral popoldan za najmlajše z dvema filmoma: Ostržek in Dumbo. Prispevke smo dali za Sklad Mitja Čuk. Veliko več prisotnih je bilo za tretji film, Rogger Rabbit.

Z novim letom se začne tudi nov program SKK, ki je letos še posebno pester in zanimiv. Predvajali bomo film, kmalu pa bo na sporedu že tradicionalni

stran 4

SVETIŠČE (3)

Sedaj popolnoma prav razumem, zakaj sem se po dolгих mesecih boja vsakič nestrpno vračal k mojemu Bratu na ta puščavski svet, ki je z vso svojo krutostjo ustvaril bitja, ki imajo kot najpomembnejši namen spoštovanje narave. Dovolj mi je bilo, da sem slišal njegov hrapavi glas, ki mi je skušal dopovedati, kako je Brat občudoval vesolje. V njegovem govorjenju je bilo nekaj, kar me je izredno umirjalo in spravljalo v dobro voljo. Pogovarjati in sprehajati se z Bratom po svetišču in okolici, me je zbliževalo s Tonaliianci in njihovim svetom, ki je tako oddaljen od bojnih polj in trgovskih planetov, na katerih Življenje neprestano vre v iskanju za zaslužkom: piloti, trgovci, vojaki najemniki in zmešnjava vseh mogočih bitij. Tonaliianci pa mirno dalje motrijo vesolje in nihče jih ne nadleguje; seveda, saj so najbolj napredna rasa v vesolju, in imajo na razpolago tako orožje (ki bi ga sicer uporabljali le v primeru najnujnejše obrambe), da si ga ostale rase sploh ne morejo predstaviti. Vendar se Tonaliianci ne vtikajo v tuje zadeve, zato so nekako oddvojeni od ostalih življenjskih centrov in se le redkokdaj pojavijo na njih. Prav zaradi tega se lahko zahvalim svojemu Bratu, da me je spoznal s tem zatočiščem pred džunglo hedonizma, pred Kluri.

* * *

Skozi špranje v oblakih je pilot zagledal sinji ocean in nekaj razpršenih otokov. Nervozno je buljil v radarski

zaslon, vendar je bil prepričan, da je Tonaliiianec na kakšnem ostrvu in ga bo lažje zapazil z očmi.

Oblaki so nenadoma zakrvali v ogromnem poku. Pilota je zaneslo z vso močjo na komandno ploščo. Komaj se je zbral, je nagonsko zasukal volan, tako da bi z nepričakovanim bočnim manevrom presenetil sovražnika.

Ko je prišel izven področja eksplozije, je takoj na skrajnem desnem koncu obzorja prepoznal drobceno sovražno ladjo, ki se je bližala z divjo hitrostjo. Pilot je še bolj zasukal volan proti črni piki nad robom oceana v upanju, da si kosmatinci ne pričakujejo nenadnega frontalnega napada, kar je mislil pilot pravkar storiti. Medtem ko je polagal roko na strelni ročaj sprednjih, edinih še delujočih laserskih topov, je pilot iz monitorjev razbral, da je strelna soba v repu križarke počila skupaj z nekaterimi drugimi objekti. Izključil je tamkajšnji energetski sistem in zadnjič pozdravil tovariša.

Sovražna ladja se je iz trenutka v trenutek večala, pilot pa je nemudoma sprožil svoje zadnje izstrelke. To naj bi vsaj služilo, da bi se radar sovražnikov za nekaj sekund zaslepil.

In potem sta ladji skoraj paralelno švignili druga nimo druge. V tistem nepreračunljivo kratkem časovnem presledku je pilot zaznal neusmiljen udarec smrti, ki je razklat nebo za njim. Odprl je usta in se neslišno zahvalil boginji sreče.

»Dajte mi čašo, polno svetlobe«

(O. Župančič:

»Kot bi viseli zlati sadovi«)

Res, dajte mi jo! Zakaj mi je sedaj dan le pogled v čašo, polno svetlobe? Zakaj imam le v presledkih občutek, da res živim?

Čaša svetlobe — kakšna pa naj bi bila? In kaj je svetloba v njej? Je to mar razuzdano življenje? Življenje, osnovano le na čutih, ki mi diši že po neki grotesknosti, me sploh ne zanima, čeprav se mnogi zadovoljijo prav s tem. Zavračam tudi »cliché«, ki sistematično getizira mlade, češ da smo vsi nori na noči v diskoteki ali na »griffe« raznih stilistov. Osebo se ne prepoznam v takih posplošitvah in se mi včasih poraja dvom, da morda ne spadam v to veliko družbo mladih...

Kaj je torej svetloba? In kaj čaša?

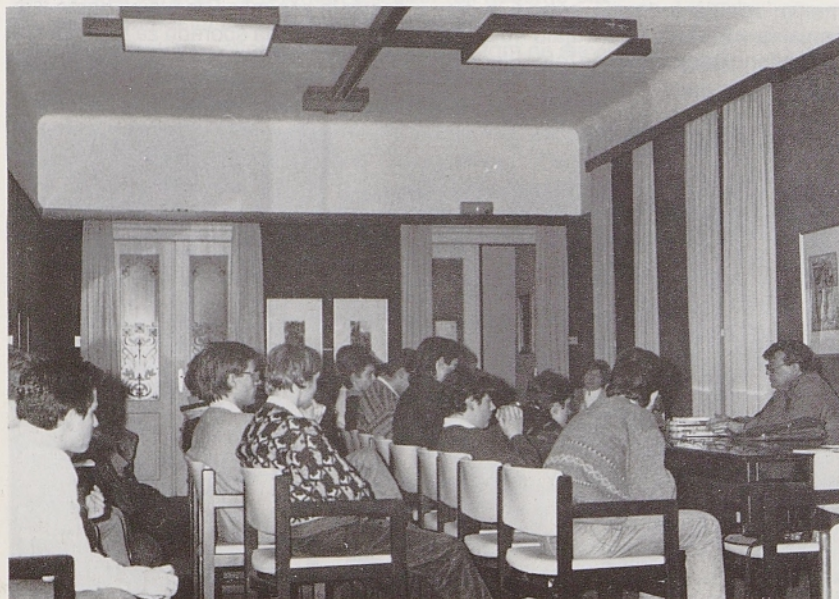
Mislim, da je čaša življenje, svetloba pa polnost človeškega bivanja. Svetloba je aktivnost, je energija, je moč. Rada bi zato imela polno življenje, rada bi občutila trpljenje, da bi nato bolje cenila srečo...

Kmalu bo tudi to šolsko leto mimo, vse bo le spomin, in me je malo strah novega življenja, ki me čaka. Kam naj usmerim svoje energije? Kako naj spoznam svojo življenjsko pot? Kje se skriva čarobni ključ, ki bi mi lahko odprl oči, da bi odkrila pravo svetlobo? Zdi se mi, da tavam v noči in da imam kot edino pomoč luč, ki sije v daljavi. Kušam jo doseči, a strah me je, da zgrešim pot in da se mi čaša svetlobe spremeni v grenki sok razočaranja.

In sanjam o čaši svetlobe, kot otroci sanjajo o deveti deželi — ki je ni. Sem morda zaslepljena od nečesa, ki obstaja le v moji domišljiji? Morda res obstaja le tista čaša, iz katere dan za dnem izpijemo požirek... Morda to res ni čaša grenkobe in temine, morda je ta čarobna čaša svetlobe, ki jo človek išče predaleč od sebe. Morda je človek tista čaša in je naše življenje svetloba! Svetloba so čustva, svetloba je naš najpristnejši del, ki smo ga v tem nenehnem teku za boljši življenjski položaj odstranili, pozabili. Brez tega dela, ki je skrit v nas, pa ni boljšega življenja. Najprej moramo sebe poboljšati, nato pa nam bo jasno, da celotna čaša polna svetlobe ni več daleč od nas.

Župančič pa je zahteval, zahteval. Je pa kdaj kaj dal?

Neva Zaghet
III. klasični licej

Izreden gost sobotnega večera v SKK pisatelj Lojze Kovačič.

»Skrivnost sreče je v tem, da pričakuješ mnogo od sebe pa malo od drugih!«

Neznan mi je avtor, ki je zapisal besede, s katerimi sem naslovlila anketo, ki je pred vami. Ko sem jih zasledila v nekem časopisu, so mi bile tako všeč, da sem se odločila, da povprašam svoje sovrstnike o tem, kaj mislijo, če je sreča res v tem, da pričakuješ mnogo od sebe pa malo od drugih. Kaj pomeni pravzaprav »biti srečen«? Kaj lahko pojmuje pod izrazom »življenjska sreča«, kako lahko srečo gradimo, kako doživljamo?

Kar prislunhite zanimivim odgovorom.

CRISTINA CARLI, 19 LET, PRVI LETNIK UNIVERZE: Sreča je beseda, ki ima lahko ogromno pomenov. Vsak izmed nas si na svoj način gradi in lepša življenje. Srečo pa doživimo predvsem v dobrem, ki ga storimo, v radosti, ki jo širimo okoli sebe, v nasmehu, ki ga sprožimo... Če so trenutki v našem življenju, ko je vse temno in mračno, malo pogledjmo, če ni to zaradi tega, ker so vse poti do našega srca zaprte! Saj smo večkrat sami vzrok svojega trpljenja ali veselja! Zakaj bi si torej ne olepšali življenja? In vsako jutro, ko si uredimo svoj videz, zakaj bi si ne uredili tudi svojega srca?!

TANJA FILIPOVIČ, 19 LET, UČITELJŠČE: Z avtorjem citata se sicer strinjam, vendar je tudi od okolja odvisno, če lahko to srečo dosežeš. Srečo si moramo vsekakor najprej zaželeli in se zanjo borovati.

KARMEN GUŠTIN, 18 LET, TRGOVSKI ZAVOD: Kaj mi pomeni sreča? Pravzaprav točno ne vem. Če bi bila otrok, bi bila srečna in zadovoljna s kupljeno igračko, vendar so ta radostna leta žal mimo. Sedaj mi pomeni sreča iskreno prijateljstvo in življenje med ljudmi.

MITJA OZBIČ, 19 LET, PRVI LETNIK UNIVERZE: Mislim, da je skrivnost sreče v tem, da osrečiš druge. Edinole tako lahko človek najde srečo. Če je njegovo življenje samo sebi namen, lahko okusi le trenutno srečo, ne pa tiste, ki ostane in daje človeku novih moči in zagona. Sam ne moreš biti srečen, srečo občutiš le, če jo deliš z drugimi. Prava sreča izžareva iz človekovega obraza in takih ljudi je malo. V trenutkih sreče si najbolj odprt do okolja, ki te obkroža, najbolj pripravljen na katerokoli preizkušnjo, najbolj gotov v svoji notranjosti. Sreča te omami, napolni z ne navadno toplino, da bi najraje zapel in vsem pokazal svoje občutke.

LARA PUNTAR, 18 LET, UČITELJŠČE: Menim, da »pričakovanje« nečesa od samega sebe, kot pravi zgoraj navedena fraza, le prispeva k sreči, vendar ne prinaša čiste, prave, popolne sreče. Sreča ni v pričakovanju, temveč v doživljanju. Vendar kaj je čista, prava, popolna sreča? Ne vem. Ne vem niti, če sem jo kdaj doživela in če jo sploh kdaj bom. Ne vem, če sploh obstaja. Vem samo za občutke, počutja: ugodna ali neugodna, dobra ali slaba. Vem, kdaj se dobro počutim, a ne vem, če je to počutje samo na sebi že sreča. Vem tudi za take trenutke, ko se ustavim in sama pri sebi vzkliknem: »Srečna sem!« To se mi najpogostejše dogaja, ko sem sama v naravi, jo opazujem, se sprostim in se čutim delček tega neskončnega organizma.

TAMARA STANESE, 18 LET, UČITELJŠČE: Kaj pomeni biti srečen? Srečo lahko primerjamo s sončnim žarkom ali s svežino kapljic rose. Sreča je nekaj, kar mi sami gradimo iz vsakdanjih malenkosti, ki skupno tvorijo neko čudovito počutje...

TAMARA VIDALI, 17 LET, ZNANSTVENI LICEJ: Srečen človek je kot vulkan, ki bruha misli, ideje, poln je sproščujoče se energije, sam v sebi se počuti gotovega. Menim, da so srečni ljudje tisti, ki so vsestransko realizirani, ki so dosegli in ki vseskozi dosega jo zastavljene cilje, ki zadostijo lastnim potrebam in željam...

Ljubezen je tudi eden izmed najglobljih virov sreče in zadoščenja. Vsekakor se moramo za srečo boriti.

DIJAKINJA ZNANSTVENEGA LICEJA: Biti srečen pomeni biti vesel, ljubiti življenje, čutiti se poln novih moči, biti zadovoljen s samim seboj in z okoljem, čutiti se koristen in potreben ostalim.

Jaz sem srečna, ko uresničim kako svojo željo. Čim več truda vložim za to, da dosežem svoj cilj, tem bolj sem srečna, ko pridem do njega. Mislim, da ne more biti srečen, kdor z lahkoto doseže vse, ali slabše, ko vse, kar si želi, že ima. Njegovo življenje bo nekaj časa srečno, potem bo postalo enolično, dolgočasno. Negativno je, bodisi če se zadovoljimo z vsem, bodisi če se nikoli ne zadovoljimo s tem, kar imamo. Najboljša je neka srednja pot. Mislim tudi, da ne moremo biti srečni, če prej ne okusimo nesreče in trpljenja.

ANDREJ ZAGHET, 17 LET, KLASIČNI LICEJ: Človekovo ocenjevanje svojih zmognosti in sposobnosti bogati njegovo zrelost in ga spodbuja k nadaljnjemu izpopolnjevanju. Mnenja sem, da se tudi za iskanjem življenjskega jaza skriva sreča, čeprav mora sam človek priti do nje z neprestanim in velikim trudom. Vsak človek naj vzame na znanje, da je po naravi nagnjen k ambiciji, ki lahko vsakega osreči ob doseženem cilju, lahko pa ga tudi razočara.

Taka je pač skrivnost sreče...

NEVA ZAGHET, 18 LET, KLASIČNI LICEJ: Mislim, da je sreča res v tem, da pričakuješ mnogo od sebe, malo pa od drugih. Osebo sem pripravljena dati mnogo od sebe, zahtevanja pa se izogibam, ker je to znak egoizma.

Sreča je v tem, da imaš nekoga — naj bo to fant, prijatelj, sošolec —, ki ti stoji ob strani, ko potrebuješ pomoči ali sploh, ko se počutiš osamljenega. Sreča pa je tudi v tem, da si vedno na razpolago drugim in da si v harmoniji s samim seboj.

(Sestavila Ana Lokatos)

GLEDALIŠČE

Lepo je v naši domovini biti

Predstave našega Slovenskega stalnega gledališča so večinoma na visoki kvalitetni ravni, čeprav se včasih lahko zgodi, da jih občinstvo ne doja me popolnoma (pomislimo na Cankarjevo Lepo Vido v režiji Mete Hočevar).

SSG je v letošnji repertoar poleg sloviti avtorjev, kot so Cankar, Williams, Schiller in Ginzburgjeva, vključilo tudi dramski prvenec Marija Čuka, ki je gledališki kritik Primorskega dnevnika. Delo nosi naslov Lepo je v naši domovini biti... Tej izbiri je verjetno botrovalo tudi dejstvo, da smo gledalci od časa do časa potrebni tudi zabavnih predstav. Vsekakor se mi je vodstvo s to izbiro zamerilo, ker se mi je uprizoritev

(ogledala sem si jo 16.12.89) zdela vse prej kot kvalitetna; Čukova satira Zamejstva, ločenosti v njem (»rdeči« imajo društvo UŠI, »beli« pa društvo KRSTE), dvojne morale Zamejcev in Zamejk, kot jih sam vidi, mladih brez prihodnosti bi lahko bolje uspela, ko bi ne bilo toliko nizkotnih izrazov, ki so žalili čustva velikega dela občinstva. Tu ne gre za kak moralističen pristop do predstave, ampak za čut za mero, ki menim, da ga v taki ustanovi, kakršna je gledališče, ki zajame velik krog ljudi, ne bi smelo manjkati.

Še posebej me je motil nastop nekega »gledalca« (Alojz Milič), ki je po svojem izražanju spadal bolj v Tutam

stran 4

Skavtizem je način življenja

Po zaslugi angleškega državljana Badena Powela so nastali v prvih letih našega stoletja skavti. V petdesetih letih je vzcvetela skavtska organizacija tudi pri nas v zamejstvu in sicer pod imenom Slovenska zamejska skavtska organizacija. Ta ima kot ostala gibanja temeljna načela: pomoč bližnjemu, zvestoba Bogu in izpolnjevanje skavtskih zakonov, med katerimi je tudi spoštovanje narave in staršev.

Večkrat se sprašujemo, kakšna je vloga skavtske organizacije. Nedvomno je glavni cilj skavtskega življenja vzgoja; saj prej navedeni zakoni, če so izpolnjeni, pripomorejo k izoblikovanju človeka. Tako skavt, ki se mora razlikovati v družbi po osebnosti in ciljih, ko postane rover ali popotnica prične dolgo pot vsestranskega aktivnega življenja in poseže na vsa področja in dogajanja z zanimanjem. Če tega skavtska organizacija ne doseže, ni izpolnila svojega cilja; večkrat pa je tega kriv sam član, če vidi v tej organizaciji samo zabavo in tabore. Tudi to spada k razvoju človeka, vendar važno vlogo igra predvsem srčna kultura, ki je v našem času zelo potrebna. Ta mora biti razvita, tako da skavt sprejme na primer človeka takega, kakršen je. Torej skavtizem, kot ga pojmuje Baden Powell, totalno zavrača individualizem, ki pa v družbi žal ni redkost.

Po vsem tem bi kdo dejal, da je skavtizem ideologija. Mislim, da to sploh ne drži, ker skavtizem je način življenja in do tega ni nihče prisiljen.

M.R.

ČIKOLE ČAKOLE

— Že vse božične praznike so nas mučili hudi dvomi: je kakega časnikarja Primorskega dnevnika izdala podzavestna antipatija, ali pa ni zelo dobro seznanjen s pomenom nekaterih slovenskih izrazov? Pod naslovom »Kongres se bo moral umakniti vernikom« je namreč pred božičem Primorski dnevnik na drugi strani objavil novico, da se »... partijski vrh slovenskih komunistov... ne bo zavlekel v neskončnost, a ne zaradi STROŠKOV srečanja. Vzrok omejitve trajanja je veliko bolj PROZAIČEN: ...Cankarjev dom bo moral biti nared za večerni nedeljski svečani božični koncert. (Božični koncert je torej bolj PROZAIČEN kot denarni problemi...).

— Če Borisa Kobala to lahko kaj potolaži, ni edini, ki je »padel na r.«, ko je prisostvoval oddaji o zamejskih Slovencih, ki jo je med prazniki predvajala ljubljanska televizija. Tudi drugi mladi smo namreč, polni iluzij ob velikih spremembah na Vzhodu, mislili, da je tudi v zamejstvu prišel čas za pluralizem, ko se bo smelo govoriti tudi o drugih Slovencih in ne samo o SKGZ...

— Nič manj nismo »padli na r.« (oprostite vulgarnosti, ampak tudi Primorski dnevnik se je na žalost omejil le na zelo poceni »žglačljive« odlomke iz Čukovega dela), ko smo na novoletni dan v našem edinem zamejskem dnevniku zagledali celo stran posvečeno Čukovemu odrskemu prvencu, ki ga je Primorski dnevnik že prej več kot bogato reklamiziral. Čeprav je delo še kar zabavno, se nam zdi, da noben Prešernov nagradjenec ni bil deležen tako velike pozornosti s strani našega dnevnika. (Glej Miroslav Košuta — Robidnice in maline: V zamejstvu so za vse ad hoc merila, da mrgoli uspehov, špic in nad. Cello v sadjarstvu nam je sreča mila, saj že robidnica je zlahka sad.)

Lepo je v naši...

◀ IIII stran 3

(izmišljeno ime za Zamejstvo), kot pa v omikano občinstvo. Originalna poteza gledalca, ki ogorčen prekinja predstavo, je bila tako povsem zasenčena z izražanjem, ki menim, da ne sodi v gledališče. Kaj pa je bilo tega treba? Je bil avtor morda prepričan, da se občinstvo lahko zadovolji s takim povprečnim kabaretnim humorjem?!

Skozi približno dve uri smo prisostvovali poskusom vzbujanja smeha za vsako ceno, kar pa se mi ne zdi vredno našega gledališča, ki vendar lahko izbira med dramatikami, ki res niso potrebovali nizkotnega izražanja, da so s svojimi deli vzbujali smeh in istočasno elegantno osmešili družbo.

Kar se pa tiče »idealnega simbola Slovencev« (jajc), sem si postavila vprašanje, kdo pa naj bi ti Slovenci sploh bili... Sama odločno zanikam tak simbol, saj sem mnenja, da Slovenci potrebujemo kaj drugega, kot pa jajca, ne glede na kakršenkoli pomen, ki so ga imele v igri.

Ob vsem tem pa sem zasledila le navdušene kritike. Neka gospa se je v pismu, naslovljenem na Primorski dnevnik, zelo pohvalno izrazila o predstavi, češ da »takih hočemo še«, saj je ta produkt Zamejstva; gospa je svoje pismo zaključila s ponosnim spoznanjem »no semo miga mona noi«...

No, dobro — če res nismo, dovolite še zadnji pomislek: se mar mislimo s takimi »pristnimi« produkti Zamejstva uveljavljati doma in drugod?

NEVA ZAGHET

Pisatelj L. Kovačiča je predstavila prof. Zora Tavčar.

Delovanje SKK

◀ IIII stran 1

literarni večer, ko klub povabi na svoj sedež kakega ustvarjalca.

Sicer pa je program SKK poln presenečenj. Na sporedu imamo letos antifeštin - ježeve kolone 2. Načrt te pobude je vsem neznan do zadnjega trenutka. Pred dvema letoma je antifeštin imel velik uspeh prav zato, ker vzbujala radovednost. Upamo, da se bo letos ta uspeh ponovil.

Na Prešernov dan bomo nagradili literarni, likovni in fotografski natečaj. Prispevke zbiramo do konca januarja.

RAST, mladinska priloga Mladike.
Pripravlja uredniški odbor mladih.
Tisk Graphart, Trst, januar 1990.